

Tartu Ülikool
Psühholoogia instituut

Indrek Stern
**Kognitiivse dissonantsi teke algajatel ja kogenud
väitlejatel ning selle mõju hoiakutele**

Seminaritöö

Juhendaja: Triin Liin

Läbiv pealkiri: Väitlejate kognitiivne dissonants

Tartu 2014

Kokkuvõte

Käesolevas töös uuriti võimaliku teadvustamata kognitiivse dissonantsi teket väitlejatel, kui nad peavad jaatuse või eituse poolel väitlema sõltumata oma isiklikest hinnangutest. Selleks kasutati uurimuse läbiviija poolt loodud 10 küsimusega küsimustikku, mis mõõtis väitlejate hinnanguid väitlusteemaga seotud väidete osas. Küsimused jaotati analüüsil neljaks faktoriks. Esimene hüpotees, et väideldud pool mõjutab suunatult hinnangute tulemusi sai kinnitust, kui peamise faktori osas selgus statistiliselt oluline tulemus [$F(1, 58) = 4.23, p < .05$] ning efekti suuruseks eta ruudus arvutati .07. Teine hüpotees, et hinnangute muutus voorude vahel sõltub ka väitluskogemusest, sai kahe faktori osas neljast kinnitatud keskmiselt tugevate korrelatsioonidega. See muutus paistab olevat faktori sisust olenev. Uurimus osaliselt kinnitas kognitiivse dissonantsi teadvustamatuse olemust.

Abstract

Cognitive dissonance in experienced and novice debaters and its influence on attitudes

The current study investigated the possible occurrence of unconscious cognitive dissonance among debaters as they are required to debate on either the affirmative or negative side no matter their personal attitudes. A 10-item questionnaire was created by the researcher that measured the attitudes of the debaters about statements connected to the topic of the debate. The questions were divided into 4 factors for analysis. The first hypothesis that the side the debaters had been on influences their attitudes in a specific direction found confirmation even though statistical significance was reached on the largest factor [$F(1, 58) = 4.23, p < .05$] with an effect size eta squared of .07. The second hypothesis that the change in personal attitudes changes based on debating experience was confirmed by moderately strong correlations for 2 of the 4 factors. The change seems to be connected to the content of the factors. The study partially confirmed the unconscious nature of cognitive dissonance.

Keywords: Cognitive dissonance, Debating, Attitude change

Sissejuhatus

Pärast Leon Festingeri (1957) sõnastatud kognitiivse dissonantsi teooriat, milles ta pidas kognitiivset järjepidavust psühholoogiliseks baasvajaduseks, on dissonantsi uurimine olnud üks enim-uuritumaid teemasid sotsiaalpsühholoogias, nagu toovad välja Gawronski ja Strack (2012) ning Griffin (2006). Kognitiivse dissonantsi keskne idee väidab, et kui inimene kogeb kahte teineteisega reaalselt või tajutavalt vastuolus olevat kognitsiooni, tekitab see dissonantsi ehk ebakõla - aversiivse motivatsioonilise seisundi, mille lahendamine on inimese jaoks samasuguse olulisusega nagu nälja kustutamine või end turvalisena tundmine (Festinger, 1957). Mills'i (1958) eksperimendis selgus, et kuuenda klassi õpilastel on märgata tugevat seost käitumisjärgse hoiakumuutusega. Leippe ja Eisenstadt (1994) leidsid ka, et oma isikliku hoiaku vastu põhjendatud argumente välja käies muutuvad hoiakud toetavamaks selle idee suhtes, mida enne ei toetatud (refereeritud Aronson, 2004).

Ometi ei toimu väärtuste või hoiakute muutus igal inimesel, kes iseenda veendumuste vastaselt käitub. Aronson (1992, refereeritud O'Keefe, 2002) on välja pakkunud alternatiivse dissonantsi seletamise teooria, mille kohaselt ei teki ebakõla niivõrd kahe kognitsiooni, vaid teatud enesekognitsiooni ning käitumise vahel, mis näib minapilti rikkuvat. Seda toetab ka Cialdini ja Schroederi (1976, refereeritud Aronson 2004) eksperiment, kus tudengid olid palju tõenäolisemad andma annetust, kui kahtluse alla sattus nende minapilt kui mõistuspäraselt lahkest ja südamlikust inimesest.

Kognitiivse dissonantsi täpsem olemus on olnud selgitamisel, mille tõttu on ka käesoleva töö eesmärk selgemalt kontseptualiseerida kognitiivset dissonantsi kui fenomeni. Selgitamaks kas ja kuidas tulevad kognitsioonide vastuoludega toime inimesed, kelle jaoks nende tekkimine on üsna harjumuspärane, võetakse seminaritöös vaatluse alla väitlejad. Nimelt on just nende tegevuse eesmärgiks võimalikult veenev argumenteerimine ja põhjenduste leidmine nii ühe teema poolt kui vastu, olenemata isiklikust hoiakust. Sellist käitumist nõuab Eesti keskkooliväitlusmeistrivõistluste protseduur – väitlusteema on juba kuu aega ette teada, väitlejad teevad põhjaliku tõestusmaterjali otsingu, harjutavad mõlemal poolel väitlemist ning alles turniiril selgub,

mis poolel meeskond igas voorus väitleb. Kasutatakse arvuti poolt tasakaalustamist, mille tõttu kõik meeskonnad peaksid olema võrdne arv kordi eituse ja jaatuse poolel.

Käesolev uurimustöö peaks heitma selgema pilgu dissonantsi olemusele, kui uuritakse, kas väitlejate teemakohased hinnangud muutuvad sõltuvalt argumentatsioonipoolest, mille eest nad on eelmises voorus väidelnud. Kognitiivse dissonantsi keskne idee väidab, et sellises olukorras peaks väitlejate enda arvamus muutuma lähedasemaks asja väideldud poolega, lahendamaks dissonantsi oma isikliku arvamuse ja oma käitumise vahel. Brehm (1956) kirjutab ka, kuidas sisemise dissonantsi lahendamine toimub paljuskil vaikimisi hoiaku reguleerimisega, nii et inimene seda ise ei teadvusta. Samas ei teki inimestel dissonantsi, kui nende jaoks on oma arvamuse lahknemine hästi äraseletatav, nagu näitavad Festinger ja Carlsmith (1959), kui pärast igavat eksperimenti kõrgema tasu saanud inimesed hindavad eksperimenti igavamana kui väikest tasu saanud inimesed, kuigi mõlemad pidid teistele tudengitele seletama kuivõrd neile see katse meeldis. Suur tasu seletab nende jaoks ära oma väljaõeldud arvamuse lahknevust sisemisega, seega ei teki dissonantsi, mida peab vähendama. Kuna väitlusel ei eeldata, et räägitakse isiklikest hoiakutest, ei pruugi sel puhul dissonantsi tekkidagi.

Esimese testitava hüpoteesi järgi ilmneb suunaline seos väideldud poole ning hinnangute muutumise vahel, kus jaatuse poolel väitlemine viib pooldava hinnangu suunas ning vastupidi. Teise testitava hüpoteesi järgi on arvamuse muutumine seotud väitleja argumenteerimisoskuse ja väitluskogemusega. Argumenteerimisoskuse ja arvamuse muutumise vahel ei eeldata suunalist seost, kuid väitluskogemuse puhul püstitatakse suunatud hüpotees, kus kogemuse suurenemisega väheneb arvamuse muutlikkus.

Meetod

Valim

Eksperimendis osales kokku 79 keskkooliõpilasest väitlejat. Mehi oli neist 38 ja naisi 41. Osalejad olid Eesti keskkooliväitlusmeistrivõistluste esimesest etapist osavõtjad, kes on pärit erinevatest Eesti osadest. Küsitlustel osalemine oli vabatahtlik ning selle eest ei saadud kompensatsiooni.

Mõõtmisvahendid

Kokku oli kolm küsitlust, milles kõigis esitati samad 10 küsimust erinevas järjekorras. Iga küsimuse jaoks oli visuaalne skaala vahemikus -10 kuni 10 märkimaks, kas vastaja ei nõustu või nõustub vastava väitega. Materjalide koostamisel otsustati mitte kasutada levinud viie- või seitsmepallist Likert'i skaalat, et võimalik vastuste variatiivsus oleks katseisikutele kergemini märgitav. Seitsmepalline skaala ei pruugi olla piisavate vahemikega, et väiksemaid muutuseid eristada. Esimene küsimustikud on esitatud Lisas A. Väitlusturniiri teemaks oli "Demokraatlikud riigid peaksid boikoteerima Sotši olümpiamänge".

Katseisikutel (edaspidi KI) oli kolmeminutine ajapiirang 10-le küsimusele vastamiseks. Kuna KI'd võisid mäletada, missuguse vastuse nad olid eelnevalt samale küsimusele andnud, kasutati selle võimaluse vähendamiseks ajapiirangut ning kõikides küsimustikes juhuslikku küsimuste järjekorda. On ka esialgseid andmeid, et dissonantsi tekkimise puhul võib KI-te mälu oma tegevusest moonutatud saada, kuigi Rodriguez (2014) uuris seda pikema ajaperioodi tagant.

Viidi läbi pilootprojekt eelneval väitlusturniiril äsjaalustanud väitlejatele, milles osales kokku 12 väitlejat, selgitamaks välja sobiv ajapiirang ning jälgiti kirjalike juhendite arusaadavust vastamisviiside põhjal. Ajapiirangu osas leiti, kui anti neli minutit mõlema poole täitmiseks, siis osad KI-d ei jõudnud kõikidele küsimustele vastata. Juhendite selgust jälgiti selle kaudu, kuidas KI-d visuaalskaalale oma vastuseid märkisid,

ning üritati juhend teha võimalikult lühisõnaliseks ja täpseks.

Protseduur

Eesti meistrivõistluste esimesel etapil oktoobris üldkogunemisel seletati eksperimendi olemus ning teavitati selle vabatahtlikkusest. Eksperimendi tegelikku eesmärki ei avaldatud, vaid räägiti sellest kui väitlejate isikliku teemakohaste hoiakute ja kõnelejapunktide seose uurimine. Kõnelejapunktid on individuaalsed punktid, mis antakse pärast igat vooru kohtunike poolt hindamaks väitlejate retoorikat ning argumenteerimisoskust. Tegelikku eesmärki kui hinnangute ja väideldud poole vahelist seost varjati, et välistada see segava tegurina. Enne voorude algust saadi kokku kõikide kohtunikega ning anti neile selged juhised, kuidas väitlejad peaksid küsimustikke täitma. Kohtunikele seletati ka eksperimendi tegelik eesmärk ning selle varjamise olulisus. Kuna küsimustikke pidi esitama mitmes ruumis ligikaudu samal ajal, oli vajalik kasutada kohtunike abi eksperimentaatoritena. Kohtunikele anti ka kirjalik juhend, milles oli põhjalikud juhtnõidid.

Esimene küsimustik esitati enne esimest vooru, et teada saada KI-te hinnangud küsimuste osas enne väitlema asumist. Teine küsimustik esitati enne teise vooru algust, kui KI-d olid väidelnud kas jaatuse või eituse poolel. Kolmas küsimustik esitati enne kolmanda vooru algust.

Kohtunikele anti juhtnõidid iga küsimustiku esitamise korda läbi viia samamoodi. Kõigepealt jaotatakse KI-le küsimustik ning lastakse neil täita ära esimene pool demograafilise infoga. Kui kõik on sellega lõpule jõudnud, seletab kohtunik uuesti üle ajalise piirangu, paneb käima taimer kolmeks minutiks, KI-d loevad läbi vastamisjuhendi ning vastavad lehekülje teisel poolel olevatele küsimustele. Vastamisjuhend on esitatud kirjalikult küsimustikul ning mitte kohtunike poolt üle korratud, et vältida kohtunike erinevate seletuste mõju vastamisel. Aja lõppedes korjatakse kõik küsimustikud kokku ning pärast vooru toob kohtunik need eksperimendi läbiviijaga kokkulepitud kohta kohtunikeruumis.

Tulemused

Faktoranalüüsi peatelgede meetodil *direct oblimin* pööramisega esimese küsimustiku vastuseid ning leiti faktorkorrelatsioonid. Nii leitud korrelatsioone, kuid põhiliselt sisulist sarnasust kasutati küsimustest faktorite moodustamiseks.

Boikoteerimise pooldamise faktori moodustasid küsimused nr. 3, 7, 8, 9, mille korrelatsioonid faktoriga olid vastavalt .77, .85, .77, .85. Faktori *Sport poliitika osana* moodustasid küsimused nr. 2 ja 4, mille korrelatsioonid olid vastavalt -.66 ja .64. Faktori *Osalemine kui toetamine* moodustasid küsimused nr. 1, 5, 10, mille korrelatsioonid olid vastavalt .74, .48 ja .16. Küsimus nr. 6 moodustas omaette faktori, kuna faktorkorrelatsioonid jäid alla 0.3 olulisuse piiri kõigi kolme faktoriga ning see on sisuliselt nendest eristuv. Faktoranalüüs seletas ära 51 % andmete koguvariatiivsusest. Kokku tuli neljafaktoriline paar, millest esimesed neli väljendavad hinnangute muutust esimese ja teise vooru vahel ning teine nelik, mis on tähendatud II-ga nime taga, väljendab muutust teise ja kolmanda vooru vahel samade küsimuste raames.

Faktorid endid arvutati mitte küsimuste tulemuste pealt, vaid muutujate pealt, mis loodi näitamaks muutust esimese ja teise küsimustiku ning teise ja kolmanda küsimustiku vahel. Kuna tekkinud muutuste endi sees oleks juba mitmeid võimalikke segavaid faktoreid, kaasa arvatud hüpoteesidega välja käidud mõjutused, ei kasutatud küsitluste toorskoore faktoranalüüsi algandmetena.

Hüpotees 1

Esimene analüüs uuris hinnangute muutumist tulemuste vahel, mis olid võetud enne esimest vooru ja pärast seda. Kasutati ANOVAt, et selgitada seos esimese nelja faktori ja väideldud poole vahel, mis oli kategooriaalne tunnus kahe variandiga. Statistiliselt oluline tulemus leiti faktori *Boikoteerimise pooldamine* puhul [$F(1, 58) = 4.23, p < .05$] ning efekti suuruseks eta ruudus arvutati .07, mis näitab väga väikest tegelikku efekti suurust. Jaatuse poole hinnangute muutuse keskmine ($M = 1.75, SD = 3.32$) on küll eristuv eituse poole muutusest ($M = 3.79, SD = 4.25$), kuid gruppidesisene

variatsioon on suur võrreldes gruppidevahelisega. Samuti oleks hüpoteesi kohaselt jaatuse keskmine suurem eituse omast, kuid on leitud vastupidine.

Faktorite *Sport poliitika osana* [$F(1, 58) = 2.10, p > .05$], *Osalemine kui toetamine* [$F(1, 58) = 0.30, p > .05$] ja *Ressursside kulu* [$F(1, 58) = 0.21, p > .05$] erinevused ei olnud statistiliselt olulised.

Teine ANOVA analüüs viidi läbi küsimustike tulemuste vahel, mis täideti enne ja pärast teist vooru ning teises voorus oldud poole kui grupi vahel. Ei *Boikoteerimise pooldamine II* [$F(1, 48) = 0.59, p > .05$] ega *Sport poliitika osana II* [$F(1, 48) = 2.46, p > .05$] ega *Osalemine kui toetamine II* [$F(1, 48) = 0.04, p > .05$] ega *Ressursside kulu II* [$F(1, 48) = 0.17, p > .05$] ei näidanud statistiliselt olulisi erinevusi gruppide vahel.

Hüpotees 2

Kolmas analüüs viidi läbi leidmaks argumenteerimisoskuse võimalikku seost tulemuste muutlikkusega. Leiti mitteparameetrilised korrelatsioonid kõnelejapunktide ja faktorite vahel. Statistiliselt olulised korrelatsioonid olid faktoritega *Sport poliitika osana*, $r(59) = -.25, p = .05$, ja *Sport poliitika osana II*, $r(49) = .65, p < .05$.

Samuti olid olulised korrelatsioonid faktoritega *Osalemine kui toetamine*, $r(59) = .36, p < .05$, ja *Osalemine kui toetamine II*, $r(49) = -.40, p < .05$.

Ülejäänud faktoritega olid korrelatsioonid statistiliselt mitteolulised.

Kõnelejapunktide ja väideldud kuude arvu ehk kogemuse vahel oli väga tugev korrelatsioon, $r(66) = .72, p < .01$. Seega püstitatud teine ja kolmas hüpotees on omavahel tugevalt seotud. Kogemuse korrelatsioonid faktoritega on sarnased nende korrelatsioonidega kõnelejapunktidega. *Osalemine kui toetamine*, $r(62) = .40, p < .01$, ja *Osalemine kui toetamine II*, $r(41) = -.44, p < .01$, on keskmiselt tugevalt seotud. Ilmnes ka oluline korrelatsioon faktoriga *Sport poliitika osana II*, $r(41) = .49, p < .01$, kuid mitte faktoriga *Sport poliitika osana* ega teiste faktoritega.

Olulisust näidanud faktorite siseselt jaotati KI-d kolme gruppi, mille esimeses ANOVA analüüsis algaja olid väidelnud kuni kuus kuud ($n = 30$), keskmiselt kogenud ($n = 24$) olid väidelnud seitse kuni 24 kuud ning kogenud väitlejad ($n = 10$) olid väidelnud üle 24 kuu. Puuduvate andmete tõttu ei olnud kõikides gruppides vähemalt 20 KI-t. Võeti

vaatluse alla eelnevalt olulisust näidanud *Sport poliitika osana* ja *Sport poliitika osana II*. *Sport poliitika osana* [$F(2, 61) = 0.36, p > .05$] joongraafik näitab lineaarset seost, kuid gruppidevaheline variatiivsus on väike, mille tõttu statistiliselt olulist erinevust ei ilmnenud. Leiti statistiliselt oluline seos faktoriga *Sport poliitika osana II* [$F(2, 51) = 3.95, p < .05$], kus algajate ($M = -0.80, SD = 4.92$), keskmiselt kogenud ($M = 2.61, SD = 2.70$) ja kogenud ($M = 2.66, SD = 4.69$) väitlejate vahel oli selge seos. Kogenumad väitlejad pigem rohkem pooldasid spordi nägemist poliitilisena ja algajad hakkasid pigem pooldama spordi nägemist mittepoliitilisena. Efekti suuruseks eta ruudus nende gruppidega leiti 0.13.

Hoiakute muutumises leiti statistiliselt oluline seos kogemuse ja faktori *Osalemise kui toetamine* vahel [$F(2, 61) = 3.66, p < .05$]. Algajate ($M = -1.85, SD = 3.63$), keskmiselt kogenud ($M = -0.09, SD = 4.06$) ja kogenud ($M = 1.66, SD = 3.49$) väitlejate tulemused on selge suunaga, kus kogenud väitlejad on pigem rohkem pooldama hakanud ja algajad väitlejad pigem rohkem eituse poole kaldunud. Efekti suurus eta ruudus arvutati 0.11, mis näitab väikest efekti suurust.

Olulisusele oli lähedal ka eelnevalt olulisust näidanud faktor *Osalemise kui toetamine II* [$F(2, 51) = 2.62, p = .08$], kuid algajate ($M = 1.35, SD = 2.03$), keskmiselt kogenud ($M = -0.56, SD = 4.30$) ja kogenud ($M = -1.17, SD = 4.19$) keskmiste graafiku suund on vastupidine faktorile *Osalemise kui toetamine*.

Arutelu ja järeldused

Tulemused näitavad, et väitlusel selle üle, kas demokraatlikud riigid peaksid Sotši olümpiamänge boikoteerima, oli väitlejate puhul väideldud pool kõige mahukama, nelja küsimust 10-st hõlmava faktori *Boikoteerimise pooldamine* puhul oluliselt seotud sellega, kuidas nende hinnang teemakohaste küsimuste kohta muutub väitlusturniiri sees. Leippe ja Eisenstadti (1994) leitud, et oma isikliku hoiaku vastu põhjendatud argumente välja käies muutuvad hoiakud toetavamaks selle idee suhtes, mida enne ei toetatud, on suudetud selle uurimistöö kontekstis osaliselt korrata (refereeritud Aronson, 2004).

Kuigi ilmnes statistiliselt oluline seos selle faktori puhul, oli see üsna väikese efekti suurusega ning vastupidise suunaga kui algselt eeldatud. Tulemused näitavad, et nii jaatuse kui eituse poolel olnud hakkasid rohkem pooldama väiteid Sotši olümpiamängude boikoteerimise kohta, kuid eituse pool ehk selle vastu väidelnud väitlejad hakkasid seda rohkem pooldama kui jaatus. Ülejäänud faktorid, *Sport poliitika osana*, *Osalemine kui toetamine* ja *Ressursside kulu* ei näidanud statistiliselt olulisi seoseid. Osaliselt võib see olla tingitud vähesest valimist, mille tõttu gruppidesisene ja gruppidevaheline muutlikkus on liiga väikesed, et efekti märgata. Samuti tekkis statistiliselt oluline efekt esimese kahe küsimustiku esitamise vahel, kuid mitte teise ja kolmanda vahel. See võib näidata, et pärast esimest vooru arvamus ei muutu niivõrd tugevalt enam. Kuid sunnitud kuuletumise puhul, mille alla väitlust võib klassifitseerida, on näidatud, kuidas kõrgemate psühhopaatlike kalduvuste skooridega inimesed kogevad väga vähe tajutavat dissonantsi, kui üldse (Murray, Wood ja Lilienfield, 2012). Seda segavat faktorit peaks järgnevates uurimustes testima.

Teine ja kolmas hüpotees said osaliselt kinnitatud, kui ilmnes kindlate faktorite vahel keskmiselt tugev seos väitleja argumenteerimisoskuse ja kogemuse pikkusega. Argumenteerimisoskus oli tugevaimalt seotud faktoritega *Sport poliitika osana* ja *Osalemine kui toetamine* pärast esimest vooru ning sama kahe faktoriga pärast teist vooru. Korrelatsioonide suunad näitavad, et kogenud ja algajate väitlejate arvamusid muutusid erinevalt. Eeldus oli, et kogenud väitlejad võivad näidata väiksemat variatiivsust oma hinnangute muutumises, olles oma kogemuse tõttu paremini dissonantsi vältimises, kuid

muutumise kvaliteet ei vastanud eeldusele. Tegu võib olla segava faktoriga, mida katse korralduses ei osatud arvesse võtta. Keskkoolieas võib vanus olla oluline ning kogemuse eri gruppide vanuste vahel oli kaks ja rohkem aastat.

Samuti on märkimisväärne, et vaatamata korrelatsioonide tugevusele, muutus kogemuse ja hinnangute muutuste korrelatsioonide suund eri mõõtmistel, olles faktori *Sport poliitika osana* puhul kõigepealt negatiivne ning siis positiivne, mis näitab, et suurema kogemusega väitlejad pärast esimest vooru pigem nägid sporti eraldiseisvana poliitikast, kuid pärast teist vooru hakkasid suurema kogemusega väitlejad nägema sporti rohkem poliitilisena kui algajad. Hetkel on liiga vähe andmeid, et selle hoiakute muutuse põhjal postuleerida, miks selgus kindel seos nende faktorite ja mitte *Boikoteerimise pooldamine* ega *Ressursside kulu* puhul.

On oluline järgnevates uurimustes vaadata ka muutuseid pärast kolmandat ja neljandat vooru, kui turniirikorraldus seda võimaldab. Samuti võib jälgida, kas oluliseks saab väideldud pool või väideldud poole ja sama vooru kaotuse-võidu koosmõju. Samuti saab välja mõelda küsimused kohe sisulise sarnasuse järgi, et neid võrdselt ja kergesti eristuvateks faktoriteks ühendada sisu järgi.

See uurimus suutis näidata, et mingil määral toimub ka väitlejatel kognitiivne dissonants, kuid tulemused ei ole laiemate üldistuste jaoks piisava statistilise jõuga ega suuda osaliselt valimi väiksuse tõttu märgata eristusi, mida tooks välja suurem valim.

Kirjanduse loetelu

- Aronson, E. (2004). *The social animal* (9th ed.). New York: Worth Publishers.
- Brehm, J. W. (1956) Postdecision changes in the desirability of alternatives, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 52, 384-9.
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Festinger, L., Carlsmith, J. M. (1959). Cognitive consequences of forced compliance. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 58, 203-210.
- Gawronski, B., Strack, F. (2012). *Cognitive consistency: A fundamental principle in social cognition*. New York, NY US: Guilford Press
- Griffin, E. (2006). *A first look at communication theory* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Mills, J. (1958). Changes in moral attitudes following temptation. *Journal of Personality*, 26(4), 517-531.
- Murray, A. A., Wood, J. M., & Lilienfeld, S. O. (2012). Psychopathic personality traits and cognitive dissonance: Individual differences in attitude change. *Journal Of Research In Personality*, 46(5), 525-536.
- O'Keefe, D. J. (2002). *Persuasion: Theory and research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Rodriguez, D. N. (2014). False memories for dissonance inducing events. *Dissertation Abstracts International*, 74.

LISA A. Esimene esitatud küsimustik.

"Demokraatlikud riigid peaksid boikoteerima Sotši olümpiamänge"

I

Isikliku arvamuse seos saadud kõnelejapunktidega.

Nimi - ..... Allkiri .....

Sinu nime ei avalikusta kusagil ning sinu isiklikke tulemusi ei näe keegi teine peale küsitluse autori.

Allkiri on vajalik andmaks luba küsitlusandmeid sellelt ja teistelt lehtedelt kasutada hilisemas analüüsis ning seminaritöös.

Palun tähista enda sugu – M N

Kui kaua oled tegelenud juba väitlusega? .....

Mitmest väitlusturniirist oled osa võtnud? .....

Juhul kui soovid tagasisidet üldiste testitulemuste kohta, palun kirjuta oma e-mail:

.....

Küsitlus on lehe teisel küljel.

Järgnevatele küsimustele vastamiseks on 3 minutit.

Palun ära pööra teist külge enne, kui aeg käib.

Järgneva küsimustiku skaalavahemik on -10 - 10. Kokku on 10 küsimust. Testis ei ole õigeid ega väärade vastuseid, vasta vastavalt oma arvamusele ning arusaamisele praeguses hetkes. Palun märki ära skaalal püstise joonega ning võimalikult täpselt kuivõrd tugevalt Sina isiklikult pooldad või ei poolda antud väidet praegusel hetkel.

Skaalapositsioonid:

-10 : ei poolda üldse

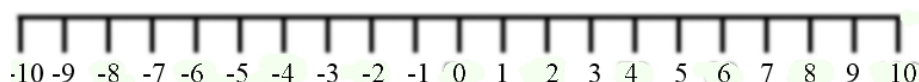
0 : olen neutraalne; ei oska
öelda

5 : pooldan mõõdukalt

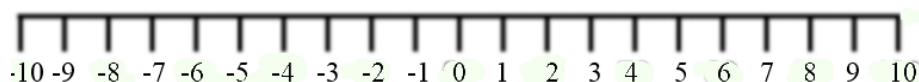
-5 : ei poolda mõõdukalt

10 : pooldan täielikult

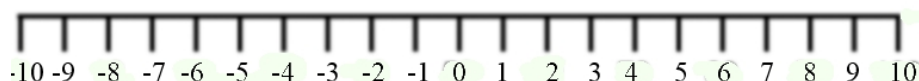
1) Demokraatlikud riigid peaksid boikoteerima Sotši olümpiamänge.

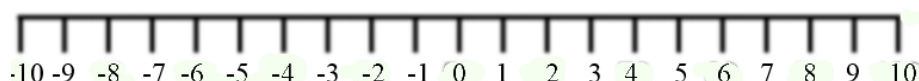
2) Sport on üks vahenditest poliitiliste vaadete väljendamiseks

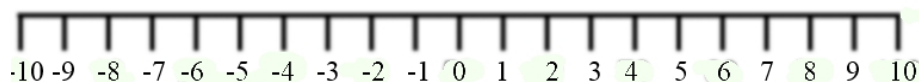
3) Boikoteerimine on adekvaatne vahend Venemaa käitumise muutmise eesmärgil.

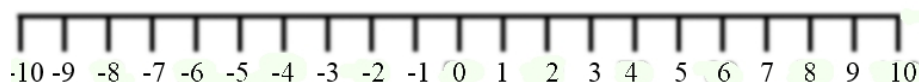
4) Olümpiamängud peaksid jääma poliitilistest mõjutustest vabaks.

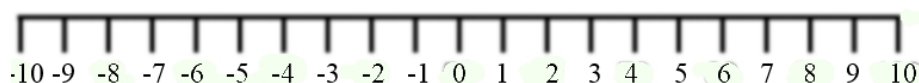
5) Olümpiamängudel osalemisega näitavad teised riigid üles toetust korraldajamaa suhtes.

6) Olümpiamängude korraldamiseks kulub rohkem ressursse kui see väärt on.

7) Boikott muudaks diskrimineeritavate olukorra Venemaal paremaks.

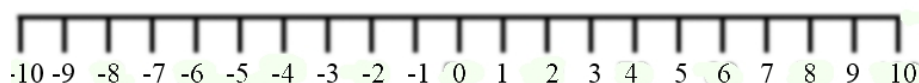
8) Venemaa boikoteerimine on piisav mõjuvahend ta käitumise suunamiseks.

9) Boikoteeriv toetus välisriikide poolt innustaks venelasi sotsiaalseteks muutusteks.

10) Olümpiamänge peaks korraldama ainult inimõigustest lugupidavates riikides.

Käesolevaga kinnitan, et olen korrektset viidanud kõigile oma töös kasutatud teiste autorite poolt loodud kirjalikele töödele, lausetele, mõtetele, ideedele või andmetele.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

Indrek Stern